

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-28

Diarienummer EXF-2023-01093

Handläggare

Johanna Lennmalm

Telefon: 031 – 368 24 07

E-post: johanna.lennmalm@exploatering.goteborg.se

Processalternativ för gestaltning av gång- och cykelbro mellan Packhuskajen och Hugo Hammars kaj

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden förklarar uppdraget att återkomma till nämnden med alternativa lösningar för gestaltningsprocess av gång- och cykelbron slutfört.
2. Exploateringsnämnden beslutar att inriktningen för projektet ska vara att genomföra gestaltningsprocessen som en arkitekttävling med de nya förutsättningar som presenterats som alternativ 3 i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Projektet har tagit fram och utvärderat tre alternativa lösningar för att genomföra gestaltningsprocess för gång- och cykelbro mellan Packhuskajen och Hugo Hammars kaj enligt beslut § 149 EXF-2023-01093 på Exploateringsnämnd 23-05-22.

Den samlade bedömningen är att en *arkitekttävling med nya förutsättningar* skapar bäst förutsättningar för en väl styrd och kostnadseffektiv process med kontinuitet att hantera gestaltningen med god kvalitet genom hela projektet och ger politiken insyn och beslutsamässighet i processen.

Med *nya förutsättningar* menas att tydliggöranden/justeringar har gjorts om ökad politisk insyn och påverkan i processen för att söka tillvarata exploateringsnämndens synpunkter.

Alternativet *parallella uppdrag* har möjlighet att leverera likvärdiga kortsiktiga resultat som *arkitekttävling med nya förutsättningar* men tillför processrisker, ledtid och kostnader samtidigt som kontinuitet i gestaltningen genom hela projektet inte säkerställs.

Alternativet *en arkitektfirma gestaltar* tillför risk i leveransen av önskvärd gestaltningskvalitet och tillför ytterligare processrisk jämfört med de övriga alternativen och kan inte rekommenderas.

Exploateringsförvaltningen rekommenderar därför att Exploateringsnämnden fattar beslut att gestaltningsprocessen för gång- och cykelbro mellan Packhusplatsen och Hugo Hammars kaj ska vara *arkitekttävling med nya förutsättningar*.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De alternativ som presenteras inryms i beslutad projektram.

Parallella uppdrag är sannolikt den mest kostsamma processen för gestaltning av gång- och cykelbron, då den innebär att flera team får fullt betalt för att ta fram förslag. Arkitektävling är sannolikt det billigaste då prispengarna och det fasta arvudet för varje tävlande i allmänhet är relativt låga och fasta kostnader¹. Alternativet *en arkitektfirma gestaltar* bedöms vara ett ekonomiskt mellanalternativ².

Arkitektävling bedöms också ha lägst tidplanerisk och därför medföra lägst risk för tillkommande kostnader i projektet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Oavsett val av process för gestaltning av gång- och cykelbron ska den uppfylla ställda krav, vara väl gestaltad och genomförbar inom givna ramar.

Inga alternativskiljande aspekter har identifierats utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Gång- och cykelbron stärker kontakten mellan södra och norra älvstranden, binder samman staden och bidrar till att stadskärnan växer över älven. Bron ska skapa ett kapacitetsstarkt och sammanhängande cykelstråk över Göta älv samt möjliggöra ett mer hållbart resande i centrala Göteborg.

Oavsett val av process för gestaltning av gång- och cykelbron ska bron uppfylla ställda krav och vara genomförbar inom givna ramar, utformningen ska vara väl gestaltad och skapa tilltalande och trygga platser.

Inga alternativskiljande aspekter har identifierats utifrån den sociala dimensionen.

Samverkan

Ingen partssamverkan / information har skett med de fackliga organisationerna.

Förhållande till styrande dokument

Gestaltningsprocess för gång- och cykelbron sker i överensstämmelse med Översiktsplanen för Göteborg samt med tidigare fattade beslut avseende projektgenomförandet.

¹ Incitamentet för de tävlande är det fortsatta uppdraget.

² Upphandlingsstegen är liknande en arkitektävling och genomförandet liknande parallella uppdrag (men med en genomförare) varför kostnaden sannolikt blir ett mellanalternativ.

Ärendet

Projektet har tagit fram alternativa lösningar för att genomföra gestaltningsprocess för gång- och cykelbro mellan Packhuskajen och Hugo Hammars kaj. Uppdraget har utförts enligt beslut § 149 EXF-2023-01093 på Exploateringsnämnd 23-05-22.

Beskrivning av ärendet

Projektet har tagit fram tre alternativa lösningar för att genomföra gestaltningsprocess för gång- och cykelbro mellan Packhuskajen och Hugo Hammars kaj:

- En arkitektfirma gestaltar
- Parallella arkitektuppdrag
- Arkitekttävling med nya förutsättningar

De tre alternativen ger olika förutsättningar för projektets genomförande och hur de kan styras mot att resultatet blir en väl gestaltad, genomförbar bro som uppfyller ställda krav.

Projektets strategi är att upphandla byggnation av bron i separat entreprenad. Entreprenadupphandling genomförs efter att genomförandebeslut för projektet fattats av kommunfullmäktige³. Val av alternativ för gestaltningsprocessen är därför fristående från den kommande entreprenadupphandlingen av bron.

Projektets ansats är att byggnationen av gång- och cykelbron upphandlas som totalentreprenad. Det innebär att den entreprenör som upphandlas för byggnationen också ansvarar för detaljprojektering⁴. Detaljutformningen av anläggningen slutförs alltså först i totalentreprenaden.

Gestaltningsprocessen pågår därför parallellt genom hela projektet, med gradvis ökad detaljeringsgrad. Valt alternativ för gestaltningsprocess bör därför medge kontinuitet i tillgång till gestaltande arkitekt samtidigt som Göteborgs stad som Beställare äger, beslutar och förfogar över uppdragsresultat från gestaltningsprocessen och dess vidareutveckling.

Efter att alternativ för gestaltningsprocess har beslutats startar den upphandlingsprocess som ska implementera projektets strategi och skapa förutsättningar för en god styrning av gestaltningsprocessen utifrån de möjligheter som medges av det valda alternativet.

Arbetet bedrivs i projektform i nära samarbete mellan exploateringsförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen, där bland annat stadsarkitekten ges en tydlig roll i gestaltningsprocessen.

³ Den pågående genomförandestudien en del av den kommande beslutsunderlaget för genomförandebeslut.

⁴ Projektets ansats om övergripande entreprenadform kan komma att kombineras med förprojektering etcetera i Beställarens regi av kritiska anläggningsdelar för att säkerställa genomförbarhet och minimera risk i genomförandet. Fler än en entreprenad kan bli aktuellt.

Jämförelse av de olika beslutsalternativen

Jämförelsen av de olika beslutsalternativen utgår från en övergripande analys inom projektet och dess förvaltningsövergripande styrgrupp⁵.

Vid jämförelsen har följande avvägningar gjorts att alternativet:

1. ska medge goda förutsättningar för projektet att kunna styra gestaltningen mot projektets mål avseende tid, kostnad, innehåll⁶.
2. ska kunna implementeras effektivt och med låg processrisk⁷

De tre alternativen beskrivs och analyseras ytterligare längre fram i dokumentet.

Analysen sammanfattas enligt följande:

- Den samlade bedömningen är att en *arkitekttävling med nya förutsättningar* skapar bäst förutsättningar för en väl styrd och kostnadseffektiv process med kontinuitet genom hela projektet och som kan ge politiken insyn och beslutsamässighet i processen.
- Alternativet *parallella uppdrag* har möjlighet att leverera likvärdiga kortsiktiga resultat som *arkitekttävling med nya förutsättningar* men tillför processrisk, ledtid och kostnader samtidigt som kontinuitet i gestaltningen genom hela projektet inte säkerställs.
- Alternativet *en arkitektfirma gestaltar* tillför risk att leverera önskvärd gestaltungs-kvalitet och tillför ytterligare processrisk jämfört med de övriga alternativen.

Projektstyrgruppen beslutade 2023-08-21 att ställa sig bakom projektets rekommendation att gestaltungsprocessen för gång- och cykelbro mellan Packhusplatsen och Hugo Hammars kaj ska vara *arkitekttävling med nya förutsättningar*.

Grundförutsättningar för gestaltungsprocessen

För att stödja projektets mål att förbereda för att anlägga en gång- och cykelbro mellan Packhuskajen och Lindholmen ska gestaltungsprocessen utformas med hänsyn till ett antal förutsättningar. Projektets arbete att integrera gestaltungsprocessen med projektets övriga processer⁸ har hög komplexitet genom att många motstående intressen och förutsättningar ska balanseras. Gestaltungsprocessen drivs därför i steg med gradvis ökande detaljeringsgrad och anpassning till övriga processer.

Målet med första steget i gestaltungsprocessen är att **skapa ett gestaltungs-koncept som kan vidareutvecklas i efterföljande detaljutformning** till:

⁵ I styrgruppen ingår representanter för exploateringsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen och Älvstranden Utveckling AB (kommunalt bolag, fastighetsägare).

⁶ Gestaltungs-kvalitet är en del av projektets leverans.

⁷ I processrisk innefattas bland annat förankring inför beslut hos exploateringsnämnd och hos stadsbyggnadsnämnd samt risker kopplat till upphandling av arkitekt (t ex överprövning eller brist i inkomna anbud).

⁸ Genomförandestudie som klarlägger teknisk genomförbarhet, miljödomsönskan som klarlägger tillåtlighet från mark- och miljödomstolen och detaljplanprocessen som klarlägger planstöd.

1. **En funktionell bro** som uppfyller tekniska krav inom de ramar⁹ för projektet som ges av politiska beslut¹⁰.
2. **En väl gestaltad bro** som uppfyller estetiska krav och som tar hänsyn till stadsrummet, till kulturmiljön och till övriga riksintressen.
3. **En bro som är tidseffektivt och kostnadseffektivt genomförbar** med hanterbar risknivå och i enlighet med de myndighetskrav som ställs av detaljplan och av miljödom¹¹.

Ovanstående tydliggör att projektledningens möjlighet att styra teknisk utformning ihop med gestaltning genom hela projektet är väsentlig för att säkerställa genomförbarhet, risknivå och tillåtlighet inom de politiskt givna ramarna.

Givet de unika förutsättningar som gäller för området¹² där gång- och cykelbron ska anläggas behöver de styrande dokument¹³ för gestaltningen som tas fram av projektet innan gestaltungsuppdrag inleds vara väl genomarbetade. Oavsett vilken gestaltungsprocess som väljs ska därför styrning och fasta förutsättningar för gestaltningen tas fram så att framtagna gestaltungsförslag är genomförbara inom projektets krav och givna ramar.

Styrning av gestaltungsprocessen ska samtidigt utformas så att politisk förankring säkerställs inför beslut. De olika alternativen ger olika möjligheter för styrning under pågående uppdrag. Oavsett alternativ så är ett väl genomarbetat gestaltungsprogram/tävlingsprogram med tillhörande tekniska krav viktig tidig instyrning av arkitekternas arbete¹⁴. Projektets strategi är att kravställa bland annat linjeföring och brotyp som en del i den tekniska kravställningen. Detta innebär att oavsett vilken alternativ gestaltungsprocess som väljs kommer den att styras mot genomförbara lösningar.

En viktig del att beakta är att försening av gestaltungsprocessen kan öka risk i eller försena den för projektet kritiska miljödomsprocessen¹⁵ eller medföra sena ändringar med tillkommande kostnader.

Nedan ges en översiktlig beskrivning hur de tre olika alternativen skulle kunna genomföras. Utgångspunkten är att successiva inriktningsbeslut tillämpas för att gradvis avgränsa och inrikta fortsatt arbete och där strategiska beslut fattas politiskt, av exploateringsnämnden.

⁹ Omfattar bland annat projektkostnader, geografiskt område, segelfri höjd, minsta trafikytor för gång- och cykelbana etc.

¹⁰ Bl a trafikinämnden 2021-03-18 (§87, 4649/20) samt kommunfullmäktige 2021-09-16 (§13 0637/21).

¹¹ För att få tillåtlighet att bygga bron krävs att detaljplan och miljödom vunnit laga kraft. Det innebär bland annat att hänsyn tas av projektet så att riksintressen inte påtagligt skadas.

¹² Bland annat känslig kulturmiljö i en sjöfartstrafikerad farled (två riksintressen) i ett område som är kraftigt miljöförorenat från tidigare varvsverksamhet.

¹³ Tävlingsprogram, gestaltungsprogram, etc. Benämningen beror av vilket alternativ som väljs.

¹⁴ Dvs det som beskriver den tänkta ”broprodukten” och dess egenskaper som staden vill beställa.

¹⁵ Om gestaltningen inte kommit tillräckligt långt kan beskrivningar i miljödomsansökan för bedömning av påverkan försenas eller detaljnivån påverkas.

1. En arkitektfirma gestaltar

I detta alternativ så utformas en process utifrån att en arkitektfirma upphandlas som ges uppdraget att gestalta bron. Processen utformas utifrån de ramar som ges av lag om offentlig upphandling (SFS nr: 2016:1145) och i nära samarbete med exploateringsförvaltningens upphandlingskompetens och sakkunniga. Processen utformas troligen som en typ av uppdragsupphandling med ersättningsformen löpande räkning mot budget.

Innan uppdrag startar fattas inriktningsbeslut kring linjeföring, brotyp och gestaltningsprogram¹⁶ som ska gälla som uppdragsförutsättningar för gestaltningsuppdraget. Inriktningsbeslut fattas lämpligen av Exploateringsnämnden utifrån förvaltningens beslutsunderlag¹⁷.

Under uppdragets genomförande kan delredovisningar läggas in exempelvis för successiv gallring av konceptidéer. Ett gestaltningsråd som involverar stadsarkitekt och sakkunniga skapas som stöd till projektledningen. Information till politiken ges av projektledningen/stadsarkitekten.

En politisk referensgrupp kan etableras som ges insyn och för förankring under processen. Stadsarkitekten ansvarar för dialog, samråd och förankring med referensgrupper inför beslut.

Designbeslut om vilket gestaltningsförslag som ska ligga till grund för detaljutformning av bron fattas av politiken på projektets förslag.

Gestaltningen vidareutvecklas efter designbeslut inom pågående genomförandestudie och i kommande detaljutformning och projektering av gång- och cykelbron. I vidareutvecklingen, som delvis kan utföras inom pågående genomförandestudie¹⁸ samt i kommande byggentreprenads detaljprojektering, medverkar gestaltande arkitekt vid behov som beställarstöd. Omfattningen av beställarstöd i kommande projektskeden hanteras via option i upphandlingen av gestaltningsuppdraget.

Förutsättning för detta förslag är att projektet arbetar vidare med teknisk principutformning tills brotyp, linjeföring och gestaltningsprogram kan beslutas. Detta medför att gestaltningsuppdraget slutförs efter samrådet för detaljplanen.

Analys: I detta alternativ så tas ett förfrågningsunderlag fram där en arkitektfirma kontrakteras att vara projektets gestaltande arkitekt. Att enbart en arkitektfirma

¹⁶ Gestaltningsprogrammet omfattar de fasta förutsättningar, ramar och krav på gång- och cykelbron som beställaren anger för gestaltningsuppdraget. Gestaltningsprogrammet tas fram av projektet i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen och utgår från de bedömnings- och designkriterier som tas fram av projektet i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen.

¹⁷ Inriktningsbeslutet innefattar projektets ansats innan myndighetsutövning är slutförd. Såväl detaljplan som miljödom kan medföra krav på anpassningar. Risk för sena ändringar hanteras så långt det är möjligt genom löpande samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen och tidigt samråd med huvudintressenter.

¹⁸ (i ett sent skede av GFS-en)

upphandlas medför att projektet ges tillgång till en begränsad resurspool och att kreativ konkurrens mellan arkitektfirmor saknas i framtagande av projektets gestaltningskoncept. Det blir då kritiskt att den arkitekt som upphandlas har hög kompetens och hög förmåga att leverera hög gestaltningskvalitet på begränsad tid.

Urvalet av arkitektfirma styrs helt av utformningen av utvärderingskriterierna i LOU-upphandlingen och vilka arkitektfirmor som väljer att lägga anbud. Kvalitetsparametrar kan utformas som inom LOUs ramar vid sidan om lägsta pris¹⁹ exempelvis utvärderar arkitektfirmans kompetens, kapacitet och tidigare referensprojekt.

Det är en svaghet att arkitektteamets kreativa förmåga sätts på prov först efter att tilldelning skett – när uppdraget startat. Denna svaghet kan inte helt adresseras med hjälp av kvalitetsparametrar i upphandlingen. Tillvägagångssättet är därför mer lämpligt i projekt där Beställaren har lägre krav på gestaltningens verkshöjd, dvs i enklare projekt än en bro i känslig miljö med komplexa förutsättningar.

Kvalitetsparametrar kan också tillföra en risk för överprövning av tilldelning med tillhörande kostnader och tidsfördröjningar.

Då Stadsbyggnadsförvaltningen inte ser detta som ett acceptabelt alternativ ser projektet att ett val av alternativet är förenat med processrisker kopplat till samarbete mellan förvaltningarna och att risken för att exploateringsprojektet hamnar i otakt med detaljplaneprocessen ökar.

Sammanfattning:

Alternativet en arkitektfirma gestaltar medför risk i leveransen av önskvärd gestaltningskvalitet och tillför processrisk som medför att projektet inte kan rekommendera alternativet.

2. Parallella arkitektuppdrag

I detta alternativ så utformas en process utifrån att tre arkitektfirmor upphandlas som ges samma uppdrag att gestalta bron²⁰. Uppdrag genomförs parallellt där de utvalda arkitekterna arbetar under sekretess utan dialog sinsemellan. Processen utformas av projektet utifrån de ramar som ges av lagen om offentlig upphandling och i nära samarbete med exploateringsförvaltningens upphandlingskompetens och sakkunniga.

Upphandlingens förfarande eller utformning har i detta skede inte detaljstuderats. Utformningen av upphandlingen kommer innefatta viss metodutveckling och erfarenhetsinhämtning då parallella uppdrag är ett koncept och inte en etablerad upphandlingsform inom LOU. Processen utformas troligen som en typ av uppdragsupphandling med ersättningsform löpande räkning mot budget.

¹⁹ Uppdragets art bedöms lämpa sig mer för löpande räkning mot budget än fast pris.

²⁰ Det är formellt sett möjligt att ge arkitekterna olika uppdragsförutsättningar med i detta fall så är det inte aktuellt, då syftet med att ha flera team att bredda kreativitet/förslagsgenerering.

Arkitekter väljs ut utifrån av projektet framtagna upphandlingskriterier. Urvalet kan utformas enligt liknande principer som i den motsvarande prekvalificeringsfasen för att välja arkitekter i en arkitekttävling.

Innan uppdrag startar fattas inriktningsbeslut kring linjeföring, brotyp och gestaltningsprogram/tävlingsprogram²¹ som ska gälla som uppdragsförutsättningar för gestaltningsuppdraget. Inriktningsbeslut fattas lämpligen av Exploateringsnämnden utifrån förvaltningens beslutsunderlag.

Under uppdragets genomförande kan delredovisningar läggas in exempelvis för successiv gallring av konceptidéer. Ett gestaltningsråd som involverar stadsarkitekt och övriga sakkunniga skapas som stöd till projektledningen. Information till politiken ges av projektledningen.

En politisk referensgrupp kan etableras som ges insyn och förankring under processen. Stadsarkitekten ansvarar för dialog, samråd och förankring med referensgrupper inför beslut.

När de parallella uppdragen är slutförda beslutas om vilket förslag som ska ligga till grund för fortsatt arbete med detaljutformning av bron. Beslut fattas av politiken utifrån förvaltningens beslutsunderlag.

Det beslutade gestaltningsförslaget vidareutvecklas därefter inom pågående genomförandestudie²² samt av den kommande upphandlade byggentreprenören, i projekteringsfasen av en kommande totalentreprenad.

Det finns i dagsläget osäkerheter kring att en option kan utformas så att en av de upphandlade arkitekterna²³ kan väljas ut av beställaren till fortsatt gestaltningsuppdrag²⁴. Det parallella arkitektuppdraget bör i så fall avgränsas så att projektet köper ett gestaltningskoncept som vidareutvecklas och inarbetas i projektet, i ett första steg av projektets upphandlade GFS-konsult som en inarbetning i genomförandestudien.

Förutsättning för detta förslag är att projektet arbetar vidare med teknisk principutformning tills brotyp, linjeföring och gestaltningsprogram kan beslutas. Detta medför att gestaltningsuppdraget troligen inte slutförs förrän efter samrådet för detaljplanen.

Analys: I detta alternativ så tas ett förfrågningsunderlag fram där tre arkitektfirmor kontrakteras att ta fram ett gestaltningskoncept för fortsatt detaljutformning.

²¹ Gestaltningsprogrammet/Tävlingsprogrammet omfattar de fasta förutsättningar, ramar och krav på Gång- och cykelbron som beställaren anger för uppdragets genomförande. Programmet tas fram av projektet i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen och utgår från de gestaltningskriterier som tas fram av projektet genom Stadsbyggnadsförvaltningen.

²² (i ett sent skede av GFS-en)

²³ Arkitekten som tagit fram det förslag som beslutas att ligga till grund för detaljutformning av bron.

²⁴ Se t ex <https://kundo.se/org/sveriges-arkitekter/d/kan-kommuner-arrangera-parallella-uppdrag/>

Att tre arkitekter upphandlas medför att projektet ges tillgång till större resurspool. Uppdragsformen medför viss kreativ konkurrens mellan arkitektfirmor vilket ger förutsättningar för en högre verkshöjd än om enbart en arkitekt anlitas.

Urvalet av arkitektfirmor styrs helt av utformningen av utvärderingskriterierna i LOU-upphandlingen och vilka arkitektfirmor som väljer att lägga anbud. Kvalitetsparametrar kan utformas inom LOUs ramar vid sidan om lägsta pris²⁵ exempelvis utvärderar arkitektfirmans kompetens, kapacitet eller tidigare referensprojekt.

Det är en svaghet att alternativet inte medger att en vinnare utses som kan anlitas i fortsatt uppdrag att vara projektets gestaltande arkitekt²⁶. Det är därför osäkert om alternativet möter projektets krav på kontinuitet i gestaltungsprocessen.

Att upphandla och driva tre parallella uppdrag i ett komplext projekt kommer att medföra ett ökat resursbehov för projektledning och upphandling samt ökade parallella kostnader för projektledning och för arkitekter. Genomförandet av en komplex upphandling adderar ledtid till projektet. Det är en processrisk att kompetens/ledningsresurs kan tillhandahållas till projektet.

Sammanfattning:

Alternativet *parallella uppdrag* har möjlighet att leverera gestaltning med verkshöjd men tillför processrisker, ledtid och kostnader samtidigt som kontinuitet i gestaltningen genom hela projektet inte kan säkerställas.

3. Arkitekttävling med nya förutsättningar

I detta alternativ så tillämpas en etablerad process från branchorganisationen Sveriges Arkitekter som anpassas till projektets förutsättningar och krav. Ramar för processen ges av lag om offentlig upphandling och väl etablerad praxis finns för tävlingsformen. Att etablerad praxis finns för genomförande av tävlingsformen minskar risker för överprövning i upphandlingsprocessen och skapar en tydlighet och förutsägbarhet för deltagande arkitekter som maximerar möjligheten till ett bra urval av anbudsgivare.

Med *nya förutsättningar* menas att följande tydliggöranden/justeringar har gjorts för att söka tillvarata exploateringsnämndens synpunkter på tidigare förslag och för att åstadkomma ökad politisk insyn och påverkan:

- Inriktningsbeslut fattas förslagsvis av exploateringsnämnden och som ger tidig politisk instyrning av gestaltungsuppdraget.
Inriktningsbeslut föreslås omfatta linjeföring, brotyp, gestaltungsprinciper/gestaltungs-kriterier, tekniska krav och övriga

²⁵ Uppdragets art lämpar sig mer för löpande räkning än fast pris.

²⁶ Enligt aktuellt kunskapsläge saknar beställaren möjlighet att rangordna uppdragstagarna efter genomfört uppdrag för att erbjuda förlängning till enbart en av arkitektfirmorna.

förutsättningar²⁷. Detta möjliggörs av att arkitekttävlingen senarelagts och att projektet kommit längre innan den genomförs²⁸.

- Exploateringsnämnden föreslås fatta beslut om juryns sammansättning²⁹.
- Politisk insyn och påverkan föreslås i första hand via en politisk referensgrupp som ges full insyn och dialog med juryns ordförande om juryns utvärderingar och bedömningar under processen³⁰ så att förankring säkerställs inför beslut.
- Förslagen ställs ut för allmänheten under utvärderingsperioden vilket öppnar för opinionsbildning innan beslut fattas.

Processen startar med en prekvalificering som används för att välja ut arkitektteam som inbjuds att delta i tävlingen. Urval sker utifrån av projektet framtagna kriterier³¹.

Utgångspunkten är att tre till fem arkitektteam väljs ut att tävla. De tävlande ersätts med ett fast arvode och eventuellt en extra prissumma till vinnaren³². Vinnaren ges också option på fortsatt uppdrag att gestalta bron och att stödja beställaren i gestaltungsfrågor under kommande upphandlingar och genomförande av byggentreprenad.

Innan uppdrag startar fattas inriktningsbeslut kring linjeföring, brotyp och tävlingsprogram³³ som ska gälla som uppdragsförutsättningar. Inriktningsbeslut fattas lämpligen av Exploateringsnämnden utifrån förvaltningens beslutsunderlag.

En jury etableras som involverar stadsarkitekt och sakkunniga³⁴ och som ansvarar för utvärdering av tävlingsbidragen utifrån bland annat tekniska krav, gestaltungs-kvalitet och genomförbarhet inom projektets kostnadsram. Juryns utvärdering av tävlingsbidragen kommer att baseras på utredningsunderlag från sakkunniga och experter utifrån de behov som bland annat identifieras av projektledaren och uppdragsledaren för den upphandlade genomförandestudien, vilka bägge föreslås ingå i juryn.

²⁷ Projektet ser också över möjligheten om nämnden kan godkänna delar av tävlingsprogrammet innan publicering. Då tävlingsprogrammet omfattas av upphandlingssekretess krävs särskild omsorg.

²⁸ Tidigare plan att genomföra arkitekttävling i ett tidigare skede baserades på att tidigt få fram ett gestaltungs-koncept som kunde integreras i genomförandestudien och i övriga processer.

²⁹ Medverkan i juryn är ett personligt förordnande som förutsätter intensivt deltagande under utvärderingsperioden.

³⁰ Den politiska referensgruppen kan utformas enligt politiska behov och exempelvis omfatta flera nämndledamöter från flera nämnder med avstämningar i enlighet med referensgruppens behov.

³¹ där bland annat teamens sammanfattning krävställs till att minst innefatta ansvarig arkitekt, ansvarig konstruktör samt ljusdesigner.

³² Fast arvode och eventuell vinstsumma väljs av Beställaren med hänsyn till branschpraxis.

³³ Tävlingsprogrammet omfattar de fasta förutsättningar, ramar och krav på gång- och cykelbron som beställaren anger för uppdragets genomförande. Detaljnivån på tävlingsprogrammet styrs av projektet i samråd med Sveriges arkitekter och utgår från de designkriterier som tas fram av projektet i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen. Då tävlingsprogrammet omfattas av upphandlingssekretess krävs särskild omsorg. Projektet ser över möjligheten för nämnden att godkänna delar av tävlingsprogrammet innan publicering.

³⁴ Projektets förslag är att bland annat stadsmiljöförvaltningens broförvaltare, projektets projektledare och uppdragsledare hos upphandlad konsult för genomförandestudien ingår i juryn för att bland annat bistå med utvärdering av drift- och underhåll, genomförandeaspekter och kalkylering av tävlingsförslag.

Som stöd till juryn i utvärderingsprocessen etableras referensgrupper, varav lämpligen en politisk referensgrupp. Juryns ordförande ansvarar för dialog, samråd och förankring med referensgrupper inför beslut³⁵. Det finns möjlighet att ställa ut förslagen för allmänheten under utvärderingsperioden.

Beslut om vilket gestaltungsförslag som ska ligga till grund för detaljutformning av bron fattas av politiken utifrån juryns förslag.

Det beslutade gestaltungsförslaget vidareutvecklas därefter inom pågående genomförandestudie³⁶ samt i projekteringsfasen av den upphandlade entreprenören i kommande upphandlingen av byggentreprenad.

En option utformas så att arkitekten bakom det vinnande förslaget kan anlitas av beställaren till fortsatt gestaltungsuppdrag, exempelvis som beställarstöd, projektets gestaltande arkitekt, under projektets kommande faser.

Förutsättning för detta förslag är att projektet arbetar vidare med teknisk principutformning tills brotyp, linjeföring och tävlingsprogram kan beslutas. Detta medför att arkitekttävlingen troligen inte slutförs förrän efter samrådet för detaljplanen³⁷.

Analys:

En arkitekttävling kan anpassas till projektets behov och genomföras i enlighet med branschpraxis. Kontinuitet i projektet kan säkerställas genom att vinnaren ges uppdrag som beställarstöd i gestaltungsfrågor till projektledningen.

Processen är väl etablerad och kan genomföras effektivt med hjälp av Sveriges Arkitekter vilket minimerar risker för överprövning och sannolikt ökar urvalet av välrenommerade arkitekter som önskar delta i tävlingen. Processen är också i linje med Arkitekturpolicy för Göteborgs Stad.

En arkitekttävling för gång- och cykelbro mellan Packhusplatsen och Hugo Hammars kaj kan anses vara ett högprofilprojekt i arkitektbranschen där en tävlingsvinst är varumärkesstärkande för arkitektfirman. Konkurrenten i tävlingsformen medför att tävlingsbidragen kan förväntas ha hög verkshöjd till en avgränsad fast kostnad. Det medför att alternativet har hög kostnadseffektivitet.

Politikens insyn och inflytande över processen kan säkerställas i steg, 1) att inriktningsbeslut om (del av) tävlingsprogram, brotyp och linjeföring beslutas i Exploateringsnämnd, 2) att förslagen ställs ut för allmänheten och juryns bedömningar och utvärderingar förankras i politisk referensgrupp inför beslut och 3) att beslut som fastställer juryns vinnande förslag fattas i Exploateringsnämnd.

³⁵ Att hantera politisk förankring via en referensgrupp kan vara ett mer effektivt sätt att möjliggöra en bredare politisk representation och förankring än exempelvis via politiker i juryn. Politisk representation i juryn är också en möjlighet. (Jurydeltagande är ett personligt förordnande som kräver en större insats under utvärderingsperioden).

³⁶ (i ett sent skede av GFS-en)

³⁷ Samråd av detaljplan är för närvarande planerat till första halvåret 2024.

Sammanfattning:

Den samlade bedömningen är att en *arkitekttävling med nya förutsättningar* skapar bäst förutsättningar för en väl styrd och kostnadseffektiv process med kontinuitet att hantera gestaltningen med god kvalitet genom hela projektet och ger politiken insyn och beslutsförmåga i processen

Fortsatt arbete

Det faktiska utfallet av en genomförd gestaltningsprocessen är förutom alternativval till stor del beroende av *hur* processen utformas och genomförs samt hur gestaltningen samordnas och förankras med övriga processer och med politiken.

Att detaljutforma valt alternativ är ett viktigt nästa steg där projektledare och stadsarkitekt önskar fortsatt dialog med politiken så att politikens insyn och inflytande säkerställs.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen rekommenderar att projektets inriktning för fortsatt arbete ska vara alternativ *arkitekttävling med nya förutsättningar*.

Förvaltningens rekommendation baseras på att *arkitekttävling med nya förutsättningar* är det mest kostnadseffektiva alternativet och som dessutom har lägst projektrisker och störst möjligheter att leverera önskvärd gestaltningskvalitet.

Kristina Lindfors
Direktör exploateringsförvaltningen

Christer Niland
Avdelningschef stora projekt